

Kilpiö, E (2006) Jälkipuhe. Teoksessa: *Innovaatioiden kotiutuminen. Kuluttajatutkimuskeskuksen vuosikirja 2006*. Toim. P Repo, I Koskinen & H Grönman. Kuluttajatutkimuskeskus. Helsinki.

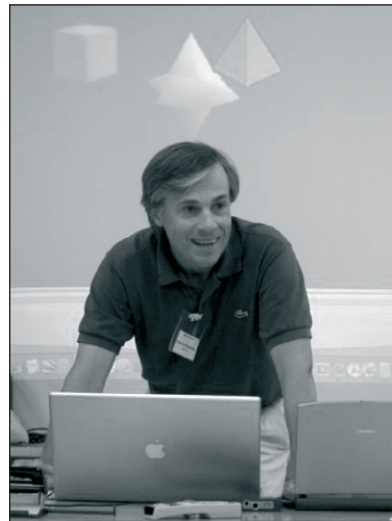
Jälkipuhe

Eila Kilpiö

Kuluttajatutkimuskeskuksen toinen vuosikirja on omistettu Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimusprofessori Mika Pantzarille. Vuodesta 1991 lähtien Mika Pantzar on luotsannut ja kehittänyt Kuluttajatutkimuskeskuksen kulutus- ja teknologiatutkimuksen suuntaviivoja. Ja paljon enemmänkin: Mikan energinen persoona on luonut draivia viimeisen 15 vuoden aikana koko kansallisen kulutustutkimuksen kenttään ja verkostoihin.

Mikan tutkimuksiin ja ideoihin on aina sisältynyt jotain ennakoimantonta, hallitsematonta ja jopa provokatiivista. Hänen otettaan tutkimukseen kuvaavat parhaiten hänen usein kuullut lausahduksensa kahviossa ja tutkijapalaverissa: ”Tutkijaa ei voida käskeä, tutkimuslaitosta ei voi johtaa – ei ainakaan perinteisin menetelmin.”

Temaattisesti, metodeiltaan ja tutkimusotteiltaan uutta ja provokatiivista on sisältynyt myös Mikan johdolla Kuluttajatutkimuskeskuksessa käynnistettyihin tutkimuskokonaisuuksiin. Kokonaisuuksien nimet kertovat tarinaa uudeltaisesta maailmasta: ”Uudet markkinat ja käyttäjätarpeet”, ”Tietotekniikan tuottajat ja käyttäjät”, ”Käyttäjälähtöiset innovaatiot” sekä ”Uuden sukupolven matkaviestimien tarpeiden keksiminen”. Hankkeissa on luotu perustaa käyttäjälähtöiselle

Mika Pantzar visualisoimassa käyttäjälähtöisen teorian (Kuva Petteri Repo)

teknologiatutkimukselle sekä kehitetty teknologian muokkautumisen teoriaa ja tutkimusmetodeja. Tavoitteena on ollut osaavampi, kyvykkäämpi ja käyttäjäystävällisempi teknologia sekä sellaisten uusien käyttäjätarpeiden keksiminen, jotka liittyvät piilossa oleviin arjen prosesseihin.

Mikan tutkimusryhmät ovat tuottaneet laaja-alaista ymmärrystä teknologian käyttöönoton sosiaalisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Kansalaisten osallistuminen teknologian arviointiin on välttämätön edellytys kehitykselle, jossa parhaiden innovaatioiden jalkautumisen ihmisten arkeen on havaittu tapahtuvan ikään kuin neuvotteluprosessina eri osapuolten kesken. Tässä prosessissa kaikki oppivat, myös tutkija ja tutkimus, joiden tehtävänä on antaa kuluttajille ja käyttäjille kriittinen ääni. Parhaimmillaan tutkimus toimii välittäjänä paitsi kuluttajan ja elinkeinoelämän välillä myös päättäjiin ja lainsäädäntöön päin. Teknologian on palveltava nykyistä paremmin sekä kansalaisia että yhteiskuntaa. Mika Pantzar on monissa puheenvuoroissaan korostanut juuri tällaista laaja-alaista tutkijan vastuuta ja mahdollisuutta vaikuttaa.

Mikan tuotteliaisuus, tutkimuskysymysten monimuotoisuus ja verkostojen laaja-alaisuus on mykistävä. Toista sataa tieteellistä artikkelia, useita kirjoja ja niistä saatuja palkintoja, laaja suosio tutkimuksen ohjaajana sekä suuri kysyntä akateemisena arvioitsijana kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä kuvaavat Mikan saavutuksia ja arvostusta tutkijapiireissä. Arjen prosessien esille tuojana ja havainnoitsijana Mika on synnyttänyt aivan uudenlaista kuluttajatietoa.

Kaikkein tärkein on vielä mainitsematta. Mika syyttää uteliaisuuden ja innostuksen myös keskustelukumppanissaan ja kollegoissaan. Mika osaa antaa ja jakaa omasta osaamisestaan. Ei siis ole ihme, että Mika on kysytty esiintyjä ja opettaja lukuisilla erilaisilla areenoilla.

Mika ei pysähdy. Kun juuri aioimme huokaista, että yhteiskunnallinen teknologiatutkimus on saanut ja löytänyt paikkansa innovaatio- ja teknologiapoliitikassa, Mika kiirehtii varoittamaan. ”Onko yhteiskuntatieteilijöistä tulossa teknologian vastaanottokomitean edustajia ja hyväksyttävyyden edusmiehiä? Muualla kehitettyä tekniikkaa arvioidaan pohtimatta kehityksen mielekkyyttä kokonaisuudessaan”. Mika varoittaa meitä tutkijoita ja viranomaisia omaksumasta roolia, jonka mukaan kansalaisia pitäisi sopeuttaa milloin mihinkin teknologia- ja digitaalikuiluun. Mikan sanoin: ”Paljon on vielä tutkittavaa”.

Toivotan tutkimusyhteisön puolesta Mikalle monia, monia idearikkaita vuosia!